

nr.4 | IUSBÄRAREN

2016 | UTGIVEN AV JURIDISKA FÖRENINGEN VID STOCKHOLMS UNIVERSITET SEDAN 1959

■ FREDRIK WERSÄLL:

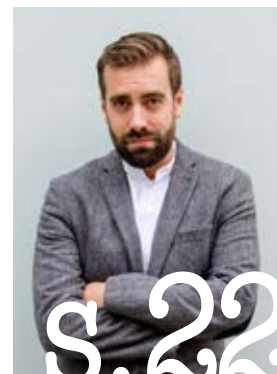
Om nämndemanna-systemet

■ SYRIEN-KATASTROFEN:
Ett folkrättsligt
perspektiv

■ UNDERSÖKNING:
Så vill vi
examineras

■ HÖSTTERMINENS RESA:
JFs resegrupp
i Wien

INNEHÅLL

Chefredaktören har ordet.....	3
Ordföranden har ordet	5
Syrien	6
ISIS	8
Jurist i Estland	10
Enkät: Så vill vi examineras!.....	12
Resegruppen flyger vidare.....	14
Hovrättspresidenten	16
Julklapstips till en juriststudent	20
Krönika: Tack millenier!.....	21
Forskarkarriär	22
Intervju: Simon Andersson.....	23
10 tips inför examensarbetet	24
Arbetsrätt	26

IUSBÄRAREN ges ut av Juridiska föreningen vid Stockholms universitet. Utgivning sker fyra gånger per år och tidningen skickas kostnadsfritt till alla studenter vid Juridiska fakulteten vid Stockholms universitet samt till alla anställda på Juridicum vid Stockholms universitet. Även utvalda advokatbyråer, myndigheter och bibliotek erhåller tidningen kostnadsfritt.

ANSVARIG UTGIVARE
Jenny Lindén
viceordforande@jurstud.com

CHEFREDAKTÖR
Vida Tenhunen Salehi
chefred@jurstud.com

VICE CHEFREDAKTÖR
vicechefred@jurstud.com

INFORMATIONSEKRETERARE JF
Anastasia Matveeva Beckman
infosek@jurstud.com

GRAFISK FORM OCH LAYOUT
Jill Wallentin
mail@jillsmat.se

ANNONSBOKNING
annonsansvarig.iusbararen@jurstud.com

TRYCK
Dixa AB, www.dixa.se

OMSLAGSFOTO
Malin Westén

ADRESS
Frescativägen 16
114 18 Stockholm

FÅR DU INTE TIDNINGEN?
Ring 08-15 69 71 eller
maila chefred@jurstud.com

Redaktionen förbehåller sig rätten att skära i eller refusera insänt material. För icke beställt material ansvarar ej. I tidningen gjorda uttalanden är endast om så anges att betrakta som JF:s eller IUSBÄRARENS ståndpunkt.

MEDARBETARE

MIKAELA THURESSON
Skribent

DAVID MUNCK
Skribent

HARRI KORHONEN
Skribent

MATILDA GUSTAFSSON
Skribent

MALIN WESTÉN
Fotograf/
skribent

JAQUELINE BAL-
CER BEDNARSKA
Skribent

ANNELIE BRITHEN
LUNDBÄCK
Skribent

EDITH GRUNDIN
Skribent

CRISTINA
KESKITALO
Skribent

EMLIE ANDRÉN
Skribent

RASSOUL
POURASSAD
Skribent

PETTER
DANCKWARDT
Skribent

JILL WALLENTIN
Formgivare

JULIA
SVENSSON
Fotograf/skribent

NIKLAS BOLIN
DJANAIEFF
Fotograf

Annonsera i iusbararen?

Mejla till annonsansvarig.iusbararen@jurstud.com

CHEFREDAKTÖREN HAR ORDET

Att börja med sig själv

LIVET är skört. Den har jag blivit smärtsamt påmind om på senaste tiden, men på samma gång har det också hänt väldigt många bra saker. Det känns lite motsägelsefullt att det får plats med så mycket sorg och glädje i kroppen på samma gång, samtidigt som det inbjuder till reflektion. För det är ju så livet är, vi drabbas alla av elände men också välgång.

Jag skulle dock önska att eländet inte var så snedfördelat i världen, för just nu upplever Syrien som land oproportionerligt mycket av den varan. Detta belyser vi i årets sista nummer i artiklarna av David Munck och Petter Danckwardt. Det är oerhört viktigt att förstå det lidande som Syriens befolkning drabbas av, men det är inte bara där som smärtan är stor. Även flera andra delar av världen står i brand.

Många av oss har valt juristprogrammet för att göra världen till en bättre plats. Det finns ett rykte om att vi, allteftersom programmet fortgår, blir alltmer

cyniska och tappar tron på att vi verkligen kan förändra något. Personligen tror jag att det kan stämma. Därför känner jag att det är viktigare än någonsin att ta hand om sig själv och andra, att lyfta och peppa varandra. Och om man börjar med sig själv kan man förändra mycket, oavsett vart man hamnar i sitt karriärval.

På tal om karriärval har Emelie Andrén pratat med Svea hovrätts president Fredrik Wersäll om hur han ser på nämndemanssystemet. Vi lyfter även forskarkyrket som nog är det yrke där ordspråket "kunskap är makt" bäst passar in. Med kunskap kan du förändra.

Ta hand om er i jul!

Vida Tenhunen Salehi
Chefredaktör

Vida T. Salehi

Är du vår nya sommartrainee?

Varje sommar erbjuder vi ett 30-tal juriststudenter möjligheten att prova på rollen som affärsjurist vid något av våra kontor i Sverige. Rekryteringen till programmet börjar i november. För mer information besök mannheimerswartzling.se/karriar och facebook.com/mannheimerswartzling.

VÄLKOMMEN MED DIN ANSÖKAN!

 **MANNHEIMER
SWARTLING**

■ ORDFÖRÄNDEN HAR ORDET

God Jul och Gott Nytt År!

SNÖN har redan hunnit göra ore-
da i huvudstaden och i skrivande
stund vankas vår årsbal som åter-
igen äger rum på anrika Hasselbacken.
En ny styrelse valdes på årsstämman
och de kommer att ta över vid årsskiftet.
Detta innebär att 2016 års styrelse tackar
för sig. Vi är säkra på att nya styrelsen
med stadig hand kommer att föra skep-
pet vidare och fortsätta att utveckla vår
kära förening. Efter årsbala är vårt sista
stora event TANKTÖMNINGEN! Ter-
minens absolut största fest!

Det har varit ett händelserikt år där JF
har vuxit sig större och starkare. Antalet
medlemmar stiger och vi ser ökad akti-
vitet på både fester och andra events. Vi
tycker det är oerhört roligt och känner
därför att vi måste bli ännu bättre på att
informera om vår verksamhet. Vi har
därför infört ett månadsbrev som kom-

mer skickas ut till alla våra medlemmar
i början av varje månad. Månadsbrevet
kommer informera om alla månadens
event och även andra spännande saker
som händer i JF. Med detta hoppas vi att
våra medlemmar får ännu bättre koll på
vad som är i pipelinen.

Som vi sa redan i första numret av
iusbäraren går 2016 i förnyelsens tecken
och tro inte att vi kommer tappa farten i
slutet av året, utan nu är det upploppet
som gäller. Styrelsen 2016 har valt att
leda in föreningen i teknikens tidsålder
och har därför införskaffat korttermina-
ler till huset. Man kommer därför inte
längre behöva stå i långa köer till den
alltid strulande bankomaten vid tun-
nelbanan. Vi hoppas även hinna med
att fräscha upp huset ytterligare med lite
olika saker samt färdigställa en ny sång-
bok som kommer ut under 2017.

Vi slutar året som vi började och för-
ändringens vindar blåser fortfarande i
styrelsen 2016. Vi kommer att jobba hårt
in i det sista innan vi lämnar över an-
svaret för vår kära förening till den nya
styrelsen.

Med det sagt önskar vi nya styrelsen
lycka till och alla våra medlemmar en
god jul och ett gott nytt år!

PS. glöm inte att det är tanken som räk-
nas..!

FREDRIK NYKVIST
Ordförande Juridiska föreningen
JENNY LINDÉN
Vice ordförande
FOTO Malin Westén

Demonstration i London för solidaritet med Syrien.

Assads och Putins brott mot mänskligheten

VILKA NYA UTMANINGAR möter folkrätten genom den humanitära katastrofen i Syrien? Det diskuterar David Munck, engagerad i Syrien-frågan, i denna essä.

SEDAN Tunisiens och Egyptens diktatorer störtats i Arabiska våren 2011, utbröt massprotester också i Syrien. De var mestadels fredliga i nästan sex månader, men slogs brutalt ner av diktator Bashar al-Assad, vars familj härskat sedan 1970.

Assad var tungt beväpnad, med miliser från regimen i Iran och med bombflyg. Ändå insåg Assad att han, för att segra, även måste diskreditera upproret politiskt. Han släppte ut hundratals sunni-jihadister ur fängelser; bland de mer ökända var Amr al-Absi, som blev en av ISIS ledare. Snart fylldes fängelserna istället av personer som deltagit i den de-

mokratiska folkresningen.

Av samma skäl har Assads uppbackare Vladimir Putin låtit locka tjetjenska jihadister till Syrien. "De vill kriga, låt dem göra det, bara inte här", förklarade en lokalpolitiker i Dagestanw för *The Daily Beast*. Detta kallas "provokatsiya", dvs. att ge extremister förtäckt stöd, för att regimen ska framstå som bättre. Metoden utarbetades i Tsar-Ryssland, avancerades av Stalin och triumferar nu i Syrien. Sedan rebellerna tog till vapen har en avancerad nätkampanj basunerat ut att Assad bekämpar terrorism.

Under krigets gång har BBC och Amnesty International avslöjat abnorm

Mikael Baaz.

sadism i Assads fängelser. En kvinna torterades med en levande rätta som fördes in i hennes vagina. Fångar tvingades att våldta andra fångar, och att rulla runt nakna i mat och smuts för att få äta. Tortyr med elchocker användes. Mördade fångars lik slängdes in i levande fångars celler.

I augusti 2013 attackerade Assad rebellkontrollerade Ghouta utanför Damaskus med sarin-gas som dödade runt 1 400 människor. Det var bland annat ett brott mot Genève-protokollet om förbud mot användande i krig av kvävande, giftiga eller liknande gaser och bakteriologiska stridsmedel, som Syrien skrev under 1968. Särskilt i Storbritannien åberopades, efter Ghouta-massakern, principen "responsibility to protect" (R2P), som myntades efter Kosovo-kriget 1999 och antogs av FN:s generalförsamling 2005. Principen, som ej är bindande folkrätt, skulle kunna kringgå FN:s säkerhetsråd när storskalig mänsklig nöd inte kan lindras utan militärt våld, som då måste vara proportionerligt. Brittiska regeringen föreslog detta men röstades ned i parlamentet.

Sedan ISIS kalifat utropades 2014 poserar Assad allt sturskare som terroristbekämpare. I själva verket har, genom ryska tekniker och mellanmän, Assad-regimen och ISIS byggt upp en gemensam gas- och oljeproduktion. De är varandras önskemotståndare, för att varje demokratiskt alternativ ska utplånas.

Den 30 september 2015 började Putin bomba Syrien, och påstods bekriga ISIS. Frånsett några propagandashower, som Palmyra i mars 2016, var dock måltavlan alla Assads fiender utom ISIS, och särskilt då rebellfästen som Aleppo och Darayya. När Darayya föll i augusti 2016, efter nära fyra års belägring, fördrevs rebellerna till Idlib. Det beskrevs som evakuering och amnesti, men därefter bombade Assad och Putin marknadsplatser, skolor och bostäder i Idlib. Till Darayya kommer nu shia-miliser och bosättare från Irak och svär trohet till Assad. Massmordet mot östra Aleppo, med särskilt sikte på sjukhus och hjälpkonvojer, kan

knappast ha undgått någon.

Kan infernot i Syrien förändras? Mikael Baaz, docent i freds- och konfliktvetenskap och lektor i internationell rätt vid Göteborgs universitet, menar att det ytterst är en fråga om politisk vilja:

- Enligt kapitel VII i FN-stadgan kan en humanitär intervention genomföras om de fem permanenta medlemsstaterna i säkerhetsrådet är överens. En av dessa stater, Ryssland, är i Syrien krigförande part på Assad-regimens sida och kommer inte att godta något ingripande mot denna. Därmed blir det en politisk fråga. Det går att åberopa "R2P" hos generalförsamlingen. Ett stöd från denna, vilket förekommit tidigare under namnet "Uniting for peace", skulle inte göra en intervention laglig enligt gällande folkrätt, men däremot mer legitim.

Ett folkrättsligt begrepp är *jus cogens*. Det är normer som alla stater, oavsett vilka konventioner som ratificerats, måste följa, såsom att folkmord och brott mot mänskligheten är förbjudet. På frågan om *jus cogens* nu är tillämpligt på Syrien svarar Mikael Baaz:

- Ja, det anser jag. Men det krävs, återigen, politisk vilja. Det svåra är att alla kunna ställa till ansvar, inte att hitta rubriceringar för de brott som begåtts. Bortom statsansvaret ligger det individuella ansvaret, och den som misstänks för brott mot mänskliga rättigheter kan komma att ställas till svars inför ICC i Haag, eller en tribunal som inrättas i det enskilda fallet. För det krävs i Syrien sannolikt ett regimskifte.

Men nu är Assad president. Har Putin rätt att bomba Syrien på hans inbjudan?

I en examensuppsats av Samuel Mercier i Vermont, publicerad på e-International Relations Students, ifrågasätts det. Mercier menar att FN:s folkrättskommissions regler om statsanavar (artikel 20 och 26 i Responsibility of States for Internationally Wrongful Act) överträtts så flagrant av Ryssland mot Syriens folk, att Assads inbjudan är en folkrättslig nulitet. Mercier tror att fallet Syrien, genom regimens enorma massdödande, kan öppna för en utveckling där inbördeskrig inte alltid ses som nationalstatens ensak.

Syrien-demonstration i Stockholm.

När detta skrivs har det sista sjukhuset i östra Aleppo bombats sönder, och förödelsen är obeskrivlig. En kamrat till mig twittrade i förtvivlan: "Vila i frid, alla internationella normer som var avsedda att främja anständighet". Men det hänger på oss alla, bland andra morgondagens jurister, om det är en så mörk tid som väntar.

TEXT & FOTO David Munck

ISIS – en begreppslik utmaning för folkrätten

FLERA KRAFTER BRYTER JUST NU upp Mellanöstern. En är terroristorganisationen Islamiska staten (ISIS). Reaktionen mot ISIS väcker en rad folkrättsliga frågor. Vad händer egentligen med folkrättsliga kategorier när icke-stater befinner sig i krig med stater?

DAGENS konflikter utmärks ofta av ”icke-statligt våld”. Krig berör inte längre bara stater, utan nya aktörer använder också höga nivåer av organiserat våld. Dessa ”nya krig” kännetecknas enligt den säkerhetspolitiska tänkaren Mary Kaldor av att de är utdragna, svårlösta och utförs av svårdefinierade aktörer. ISIS är ett bra exempel – en rörelse med stora resurser, kapacitet att rekrytera och kontroll över människor och territorium.

Ingen stat erkänner ISIS. Men ett antal stater agerar som om ISIS vore en stat: de befinner sig i krig mot ISIS baserat på det faktum att organisationen kontrollerar territorium. Traditionellt sett var krig ett fenomen som enbart pågick mellan stater; våld mellan stater och andra entiteter handlade om andra former av våld som inte reglerades av folkrätten. Folkrättens nuvarande regler om väpnat angrepp speglar detta: FN-stadgans regler om aggression och självförsvar gäller traditionellt sett enbart mellan stater. Enligt en rad mer eller mindre underbyggda argument har dock artikel 51 utvidgats till att omfatta rätt till försvar mot icke-statliga aktörer utan tredje stats medgivande, ifall tredje stat är ”oförmögen eller ovillig” att hantera saken. Det kan också nämnas att den internationella humanitära rätten i viss mån reglerar väpnade konflikter med icke-statliga aktörer – med betoning på i viss mån.

En rad länder – USA, Australien, Turkiet, Kanada, England, Tyskland, Holland, Tjeckien – stödjer uttryckligen argumentet att artikel 51 i FN-stadgan om rätten till självförsvar också gäller mot ISIS i Syrien. Attacker mot ISIS baseras på individuellt eller kollektivt självförsvar (flera åberopar bådadera) utifrån det faktum att ISIS kontrollerar territorium och att Syrien är ovilligt/oförmöget att göra något åt saken. Att Syrien resolut vägrat ge medgivande till attackerna är i sammanhanget irrelevant.

Problemet är dock att det saknas opinio juris som klart anger att denna utvidgning är i linje med folkrätten – även om detta möjligtvis börjar framträda. Traditionellt kunde ju stater enbart agera i självförsvar mot attacker kopplade till andra stater. Eftersom folkrätten enbart erbjuder två grunder för väpnat angrepp – självförsvar eller FN:s säkerhetsråds explicita auktorisering – innebär staternas flyganfall mot ISIS i Syrien ett potentiellt folkrättsbrott. Säkerhetsrådets omdiskuterade resolution 2249 (2015) förblir otillräcklig. Den nämner förvisso att ”alla medel” är tillåtna. Men i avsaknad av referenser till rätten till självförsvar eller FN-stadgans kapitel VII utgör resolutionen inte ett tillräckligt stöd för anfallen mot ISIS mot den syriska statens vilja.

Saknar folkrätten svar? En påstådd utvidgning av ett rättsligt fält av våld mellan internationella aktörer krockar mot en

grundläggande princip – att det är stater och stater allena som ”äger” exklusiv kompetens att bestämma över sina territorier. Antingen landar man i att den folkrättsliga terminologin inte kan förklara eller legitimera det som pågår. Alternativt har den nuvarande terminologin utvidgats för att kunna just det. I slutändan ställs folkrättens dubbla natur på sin spets. För att använda Martti Koskeniemi's kända terminologi: är folkrätten primärt ”nedåstigande”, det vill säga baserad på utopiska principer oavhängiga staters intressen? Eller kommer folkrätten primärt ”underifrån”, i linje med realpolitiska, ursäktande argument från dessa stater? Ty folkrätten går aldrig bara ut på att ”tala sanning mot makten”, dess våld och förbrytelser; folkrätten är samtidigt den makten, dess våld och förbrytelser.

Handlar det om ett undantagstillstånd? Eller ett normalläge? Och hur lämpad är egentligen folkrätten att begreppslika aktörer som inte är stater men som kan utmana dessa – och som framtvingar våldsamma motreaktioner? Men viktigast: ISIS får inte bli en carte blanche för rättsvidriga åtgärder.

TEXT Petter Danckwardt

KÄLLOR

Bartelson, Jens, "Double Binds: Sovereignty and the Just War Tradition" i Kaimo, Hent & Skinner, Quentin (reds.) Sovereignty in Fragments. The Past, Present and Future of a Contested Concept (2010) Cambridge: Cambridge University Press.
Cassese, Antonio, "Terrorism is Also Disrupting Some Crucial Legal Categories of International Law" (2001) European Journal of International Law vol. 12, no. 5.
Deeks, Ashley, Chachko, Elena, "Who is on Board with 'Unwilling or Unable'?" Harvard Lawfare blog (10 september 2016).
Kaldor, Mary, New Wars and Old Wars. Organised Violence in a Global Era (2013), Polity Press, 3:e upplagan.
Koskeniemi, Martti, From Apology to Utopia: The Structure of International Legal Argument (2006) Cambridge: Cambridge University Press.

Look no further.

You have a goal: a career step that takes you further. We have a promise: to reward your commitment by investing in your skills and development. Here at Roschier we are advisors with a strong purpose. Determined and ambitious people who rise to the challenge and never stop learning.

Who get deeply involved, dig in, and don't give up until we succeed. Who ensure advice that reaches beyond the obvious by working closely with our clients, making their reality our own. Does that sound like you?

Take a look at www.roschier.com

Advokaten fick stifta lagar när kommunismen föll – ”fanns ingen bolagsrätt, ingen kommersiell rätt...”

DET HAR GÅTT 25 ÅR sedan Estland utropade sig som självständigt från Sovjetunionen. Advokaten Sven Papp har arbetat som jurist både i det kommunistiska och i det nya Estland - men också i Sverige och USA. När Sovjetunionen föll fick han vara med och skapa ett rättssystem som tidigare inte hade existerat under kommunisttiden. Jaqueline Balcer Bednarska har träffat honom.

SVEN Papp tog juristexamen i Estland 1986. På den tiden var alla jurister tvungna att driva sin egen byrå.

– Vi fick dela kontor men alla var tvungna att vara privata entreprenörer. Som jurist fick du inte anställa andra, till exempel juniorassistenter.

Sven Papp fick tidigt i karriären möjligheten att jobba som affärsjurist på White and Case kontor i New York. Han arbetade främst med avtal för samriskföretag, så kallade joint ventures, mellan amerikanska och sovjetiska bolag.

Sovjetunionen tillät nämligen amerikanska bolag att verka i Sovjet under förutsättning att det privata ägandet i företag bara uppgick till 49 procent. Resten av ägandet tillföll Sovjet.

NYA RÄTTSOMRÅDEN

När Estland utropade sig som självständigt 1991 behövdes lagar över rättsområden som inte ens existerat under det kommunistiska styret. Estland hade ingen fastighetsrätt, bolagsrätt eller annan kommersiell rätt.

– Lagen under sovjettiden grundade sig på idén att allt ägdes av folket vilket

betydde att människors egen äganderätt var starkt begränsad.

När arbetet med att ta fram en helt ny rättsordning tog fart utkristalliserade sig tre huvudalternativ, berättar Sven Papp. En stor grupp förespråkade lagar enligt skandinavisk modell eftersom utländska investerare förväntades komma från just

dessa länder. Ett annat förslag byggde på argumentet att nya lagar var tvungna att stiftas så pass omgående att ett common law-system vore det bästa. Att låta pre-judikat bygga upp rättsordningen ansågs vara det mest effektiva.

– Men det förslaget fick kritik eftersom domstolsjuristerna inte var utbildade i common law. Det skulle bli ett farligt och rättsosäkert system eftersom det skulle bli svårt att förutsäga hur domarna skulle utfalla.

TYSK RÄTTSORDNING INSPIRERADE

Det förslag och rättssystem som kom att inspirera den nya estniska rättsordningen var det tyska. Tyskarna sponsrade uppbyggnaden av den estniska rättsstaten med tyska professorer och det nya

rättssystemet kom att präglas av en objektiv lagtolkning – alltså bokstavstolkning, berättar Sven Papp.

– Grunden är exakt densamma och det går att se stora likheter mellan estnisk och tysk lag i till exempel fastighetsrätt och bolagsrätt.

EGENINTRESSEN I NYA LAGAR

Sven Papp har själv varit med i lagstiftningsarbetet efter självständigheten.

– Eftersom lagarna skulle skrivas under kort tid fick de flesta som hade någon form av erfarenhet vara med i arbetet med att ta fram nya lagar.

– Jag hade vid den här tiden en master i juridik från Stockholms universitet och jag fick vara med att ta fram den estniska bolagslagen och marknadsföringslagen.

Det betyder att ni skrev lagar som ni själva sedan skulle verka under?

– Lagarna måste fortfarande godkännas av parlamentet, men ja – det var en farhåga som det skulle visa sig att det fanns grund för.

– Delar av lagstiftningen var klart och tydligt skriven utifrån privata egenintressen. Det är priset vi fick betala för att ta fram lagar under så pass kort tid.

Särintressena i kombination med rena misstag som uppdagades i de nya lagarna innebar att det under en tioårsperiod efter självständigheten var vanligt att det fick skrivas tillägg till lagarna.

”LÄRA OM PÅ NYTT”

Det har varit en utmaning att jobba som jurist i Estland säger Sven Papp.

– Advokaterna i min generation har verkligen fått lära om på nytt, igen och igen. Först ändrades rättssystemet från det som jag utbildades i och misstagen i lagen bidrog till ständigt ändrade lagar. Nu har det lugnat ner sig.

Idag är Sven Papp partner på Raidla Ellex, en av de största och äldsta affärsjuridiska byråerna i Estland. Tidigare har han bland annat arbetat som chefsjurist på Swedish Matches östeuropaavdelning.

DETALJERAD LAGSTIFTNING

Vilka är skillnaderna mellan att jobba som jurist i Estland och i Sverige?

– Jag skulle säga att det inte är så stor skillnad, strukturen på estniska byråer är ju numera den klassiska. Inträdet i EU har också bidragit till likheterna.

Vad är det bästa med estnisk rättskultur?

– Estland har en del gemensam historia med Tyskland och vi uppskattar ordning och reda precis som tyskarna. Att kombinera sovjetisk rätt med tysk noggrannhet var ingen lyckad lösning. Tvärtom. Men när vi fick en mycket detaljerad egen lagstiftning så fungerade det väldigt bra för oss.

– Det föll väl ut och åtlydnaden var stor. Vi har faktiskt fått kritik från EU för att tolka lagarna för bokstavstroget.

Vad finns det i Estnisk rättskultur som inte fungerar bra anser du?

– Jag skulle säga att vi nu är överreglerade. Man behöver inte reglera varje liten aspekt av allt.

– Nu försöker man ”de-regulate” eller avreglera. Vi hade till exempel ett stort antal licenser för telekommunikation. Nu behövs inga licenser, det räcker med att informera myndigheterna. Den här tendensen gäller även till exempel restaurangbranschen och butiker. Jag tror att Estland delar det här bekymret med många andra rättsstater.

Hur ser du på framtiden för rättssystemet i Estland?

– Vi har märkt av hur domstolsprocesserna blir allt mer komplexa. Det behövs verkligen professionella jurister för att kunna nå framgång i sin sak.

Utvecklingen kan enligt Sven Papp till viss del förklaras med att till exempel konkurrensrättsliga frågor inte var aktuella under sovjettiden och de första åren efter självständigheten.

– Förr var processerna enklare. Juristerna hade inte den erfarenheten som finns nu så de såg på frågorna på ett enklare sätt.

TEXT Jaqueline Balcer Bednarska
FOTO Raidla Ellex

Artikeln är också publicerad i *Dagens Juridik*.

JURISTSTUDENTER I ENKÄT: Så vill vi examineras!

SALSSKRIVNINGAR OCH DUGGOR ger ingen rättvis bild av vad vi kan. Det menar de flesta studenter som svarat på iusbärandens enkät på nätet. Examinationsmoment där studenter poängsätts i grupp sågas, många upplever att kamrater åker snålskjuts.

TOTALT 161 juriststudenter svarade på iusbärandens undersökning som delats via Facebook. Bland studenterna fanns samtliga terminer på juristprogrammet representerade med relativt jämn fördelning mellan dessa. Mest representerade var termin åtta med 16 %, termin ett hade minst antal svarande med 7 %.

Det examinationsmoment som ansågs bedöma studenternas förmågor och färdigheter på det mest rättvisande sättet var promemoria, det ansåg hela 32 %. Därefter kom salsskrivning med 26 % och hemtentamen med 25 %. Mindre populärt var obligatoriska undervisningsmoment, till exempel seminarier och rättegångsspel, med bara 16 % av rösterna. Endast 1 % av de tillfrågade tyckte att duggor bedömer deras förmågor och färdigheter mest rättvisande.

KOMBINATION AV MOMENT UPPSKATTAS

De tillfrågade i undersökningen fick möjlighet att kommentera sina svar. Många ansåg att en kombination av olika examinationsmoment var allra mest

rättvisande. Bland kommentarerna kan utläsas att många tycker allra bäst om att examineras genom skrivuppgifter. En av studenterna, som aldrig haft hemtentamen men som i övrigt föredrog promemoria, skrev som motivering i sin kommentar; "(...) För att skriva en sådan krävs att man har insikt i rättsområdet, att man kan redogöra men också analysera självständigt i förhållande till sina källor. Det kombinerar att man måste samla in och förstå faktan med att aktivt tänka själv. Man kan även disponera tiden bra. Detsamma gäller för uppsats. Att arbeta i skrift med tillgång till rättskällor är bästa sättet att förbereda oss på livet som jurister där mycket handlar om att inhämta information, analysera den och resonera kring den utifrån ett givet problem."

Meningarna gick isär något bland de studenter som kommenterade momentet salsskrivning. Å ena sidan uppskattade vissa den skriftliga formen, å andra sidan ansåg flera att resultatet blir för beroende av dagsformen och att situationen skiljer sig markant från hur jurister löser problem i verkliga livet. "Vårt framtida arbete handlar om att

med hjälp av rättskällorna hitta gällande rätt. Vid salstentor får vi inte alltid ha med det material vi kommer ha tillgång till i framtiden för att kunna vara bra jurister(..)", skrev en student.

"INGA JÄVLA DUGGOR!"

Det var duggor och salsskrivningar som flest studenter ansåg bedöme deras förmågor och färdigheter på allra minst rättvisande sätt. Båda alternativen fick vardera 36 % av svaren. Några menade att utantillkunskap är meningslöst och att inläringen inför duggor tar mer tid än vad det ger. En frustrerad student skrev; "Duggor är tyvärr ofta ett sätt att mäta hur bra fotografiskt minne studenterna har. Väljer man att ha ett fåtal detaljfrågor från flera böcker måste de handla om huvuddragen i kursen, väsentliga saker. Jag fick inte skriva min hemtenta på grund av en sådan dugga och det är så orättvist att jag nu kommer efter med hela min utbildning på grund av något så onödigt. Jag hade verkligen pluggat på och kunde den kursen, hade garanterat klarat hemtentan annars." Eller med andra ord, som en student uttryckte det; "Inga jävla duggor!".

"SYSTEMET GYNNAR DE OENGAGERADE"

Så många som 55% sågar helt moment där resultatet av flera studenters arbete kan påverka betyget. Av studenternas kommentarer framgår att många

upplever det som ett utbrett problem att poänggivande grupparbeten tillåter några av kamraterna att åka snålskjuts på andras prestationer. "Det blir nästan alltid ojämnt där någon drar nytta av en annan. Den som vill ha AB i en grupp där de andra inte är engagerade får göra dubbelt eller trippelt så mycket arbete än vid en självständig uppgift. Detta system gynnar endast dem som inte är engagerade. Gruppuppgifter är väldigt bra pedagogiskt för diskussion men borde endast ge godkänt eller underkänt, med en rimlig nivå på arbetsbelastning, och inte poänggivande.", förklarar en student.

MAJORITETEN NÖJDA MED BEDÖMNINGARNA

Trots stort missnöje med vissa moment så tycker de flesta att examinationsmomenten överlag mäter deras förmågor och färdigheter ganska väl. Hela 60 procent av de tillfrågade var av den uppfattningen, men 35 procent höll inte med. De tyckte inte alls att momenten mätte deras förmågor väl. Bara 6 % valde alternativet "Mycket väl" och ingen valde alternativet "Ingen åsikt".

På frågan hur väl betygen på juristprogrammet speglar studenternas faktiska förmågor svarade 50 % "Ganska väl" och 11% "Mycket väl". De som inte höll med var 37 %, som svarade "Inte alls väl", medan 2 % inte hade en åsikt i frågan.

Bara 7 % vill inte förändra någonting alls i ovan nämnda examinationsmoment. Det var 47 % som uppgav att de

vill förändra någonting, och exakt lika många svarade att de inte visste om de ville det.

Studenterna som önskade förändring erbjöds kommentera vad de ville förändra. Även här önskar många fler skrivuppgifter i form av framförallt hemtentamen, promemorior och uppsatser. Flera studenter vill skriva salstentamen på dator och påpekar samtidigt att det är år 2016. En student skriver kort, men tydligt, det som flera andra studenter även här påpekar. "Ta bort DUGGORNA."

TEXT Mikaela Thuresson

FOTO Thinkstock

Resegruppen flyger vidare

ÄR DU INTRESSERAD AV JURIDISKA INSTITUTIONER utanför Sverige, drömmer du om att jobba utomlands efter studierna eller bara träffa nya människor? Då är resegruppen något för dig! Iusbäraren har träffat ledarna bakom Juridiska Föreningens resegrupp som denna gång har tagit sig till Wien.

DAVUD Vasseghi, Alexander Ahlfont och Erik Lindqvist har alla något gemensamt - viljan att kombinera juridikstudierna med resor. Under den tid de studerat på programmet har Juridiska Föreningens resegrupp anordnat en resa per termin. Det var när Davud började juristprogrammet och fick hem information om den då aktuella resan till New York som idén om att följa med på en resa väcktes. Från hans termin var det dock få som ville åka, vilket gjorde honom mindre villig att åka med. Efter att han tillslut fått med sig vännen Alexander, bestämde sig båda redan efter första resan att engagera sig i resegruppen. Idag vill Davud själv vara med och skapa resor för andra studenter, speciellt eftersom siktet på nästa resa är just New York.

– Jag vill att fler ska engagera sig och våga åka med även om ens vänner inte gör det, komma utanför sin komfort zone, säger Davud.

Davuds mål är tydliga. Förutom att resegruppen är en del av internationella kommittén vill han tillsammans med sina kamrater ta gruppen till nya höjder, vilket även har påbörjats. Under de månader han varit ledare har resegruppens följare på sociala medier ökat markant, detta tack vare marknadsföring och kommunikation direkt med studenterna.

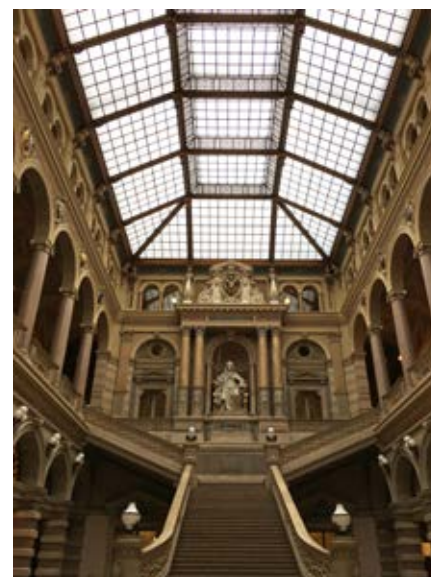
Davud, Alexander och Erik. Foto: Malin Westén.

Varför det just blev Wien denna gång stod klart tämligen snabbt under planeringsstadiet. Några av de tidigare platser resegruppen besökt i Europa är Genève, Haag, Bryssel, och Strasbourg. Wien saknades, och staden lockade eftersom de alla tycker det är en viktig plats för Europa. Förutom att Wien har det tredje största FN-högkvarteret, har många andra icke-statliga organisationer valt att placera sig i Wien tack vare Österrikes neutralitet.

Alexander har även ett speciellt band till staden.

– Lustigt nog är det staden jag vuxit upp i, säger Alexander.

Alexander älskar att resa och tycker resorna med resegruppen är ett perfekt tillfälle att få en insyn i internationella organisationers arbete samtidigt som man får nya reseupplevelser. När det stod klart att en reseledare skulle sluta tog han tillfället att säkerställa studenternas framtida resor.

Fru Justitia pryder väggen inne på högsta domstolen. Foto: Davud Vasseghi.

Trots Europas flera intressanta platser har Alexander, liksom Erik och Davud, visionen att ta resegruppen utanför Europas gränser. Drömmen om New York delas av alla. Det som lockar är FN:s högkvarter och liksom advokatbyråer som samarbetar med byråer här i Sverige. Alexander tror även att intresset kring resmålet finns bland studenterna eftersom det är ett av de mest eftertraktade resmålen att åka på utbytes-termin till.

Chansen att åka på JFs utlandsresor under sin studietid är något de alla tycker man bör ta tillvara på, eftersom det inte kommer igen senare i livet. Alla tre håller nu tummarna för att intresset fortsätter växa och att fler vågar åka med!

Mer intresserad?

Vill du veta mer om hur du kan engagera dig i resegruppen eller ha koll på när nästa resa bär av? Håll dig uppdaterad på JFs resegrupp på Facebook alternativt mejla davud.vasseghi@jurstud.com, erik.lindqvist@jurstud.com, eller alexander.ahlfont@jurstud.com för mer information!

TEXT Matilda Gustafsson

Studiebesöken i Wien

DAG 1

European Investment Bank

Första stoppet på resan var hos Europeiska investeringsbanken, vilket är Europeiska unionens finansieringsinstitut som drivs utan vinstsyfte. En minister från varje medlemsstat sitter med i ett råd som tillhandahåller lån på kapitalmarknaden till förmånliga villkor för finansieringsprojekt som är till förmån för unionen. Resegruppen fick ta del av hur pengarna fördelas i Europa.

Juridiska föreningens resegrupp utanför FN:s högkvarter. Foto: Emil Grönholm.

Palace of Justice

Österrikes högsta domstol är känd för sin pampiga byggnad. Studenterna fick en rundvandring av justitierådet Dr Hofrat Schwarzenbacher, som de även fick möjlighet att ställa frågor till.

University of Vienna

På kvällen besökte resegruppen Wiens universitet och Juridicum. Universitetet är ett av de äldsta i Europa med en rik arkitektur och historia. Möten gavs med Wiens studenter på deras campus och sedan väntade studentpub.

DAG 2

Vienna International Centre

Andra dagen stod Förenta nationernas kontor i Wien på schemat. Kontoret ingår i Vienna International Centre, vilket är ett av de fyra större FN-högkvarter som existerar. En guidad rundtur runt komplexet och två föreläsningar om handel och korruption erbjöds.

United Nations Office on Drugs and Crime

Vidare i FN-kvarteret fick de besöka FN:s kontor för narkotikakontroll och förebyggande av brott. Organet skapades för att hantera bland annat frågor gällande illegala droger, människohandel och internationell terrorism.

United Nations Commission on International Trade Law

UNCITRAL, har medlemmar från alla världens kontinenter och grundades för att tillgodose behovet av en global uppsättning av regler för att harmonisera internationell handelsrätt. Resegruppen fick ta del av en föreläsning i ämnet.

Organization of Petroleum Exporting Countries

OPEC har som mål att stabilisera oljemarknaden. Organisationen består av fjorton länder som arbetar för att föräna medlemsländernas oljepolitik, att producenterna ska få en jämn inkomst samt en rättvis avkastning för investeringarna. Intressanta diskussioner väcktes om hur organet försöker förbättra oljepolitiken i Europa, innan dagen var slut.

DAG 3

The Swedish embassy in Vienna

Svenska ambassaden i Wien företräder Sveriges intressen inom centrala och prioriterade områden såsom handelspolitik, mänskliga rättigheter, humanitärt bistånd och konfliktförebyggande. Den sista dagen fick resegruppen en föreläsning av ambassadens representant rörande IAEA och atomfrågor.

TEXT Matilda Gustafsson

Hovrättspresidentens syn på nämndemannasystemet

NÄMNDEMANNAKÅREN ÄR STÄNDIGT kritiserad och avskaffandet av nämndemän i överrätt är en omdiskuterad fråga. iusbärarens Emelie Andrén, tillika nämndeman vid Svea hovrätt, träffade Svea hovrätts president, Fredrik Wersäll, för ett samtal om nämndemannasystemet.

FREDRIK Wersäll, som tidigare varit riksåklagare, kan utifrån ett partsperspektiv betrakta domstolen. Han framhåller vikten av ett seriöst och respektfullt bemötande och det är just så han bemöter mig när han tar emot på sitt ovala kontor i det vita Wrangelska palatset. Precis som i rättsalen skapar han en avspänd atmosfär när han hänvisar till soffgruppen istället för skrivbordet.

– Vi har en tusenårig tradition i Sverige av att man döms av sina likar och den ska vi värna om, även om inget är givet för evigt. Man måste fundera kring hur nämndemannasystemet ska vara utformat, men att vi ska ha det kvar tycker jag är alldeles klart, säger han.

Enligt Wersäll finns det två speciellt viktiga skäl för nämndemannasystemet, dels legitimitetsskålet och dels nämndemännens funktion som bollplank.

– Den insyn och legitimitet som nämndemannasystemet skänker till domstolarna är en demokratisk styrka. Dessutom tror jag att det är bra att i tingsrätten, där man sitter som ensam juristdomare, ha ett antal nämndemän att bolla sina tankar med för att se om ens tankegångar håller.

Nämndemän i olika instanser

Det har varit omdiskuterat i vilka instanser som nämndemän bör finnas presenterade. Jag förstår att det kan vara bra för den ensamma juristdomaren att ha nämndemän att diskutera med, men hur är det i hovrätten där det finns tre juristdomare som kan diskutera med varandra?

– Lekmannadomare har alltid funnits i första instans och hör naturligt hemma där, internationellt ser det också ut så. Nämndemän i hovrätt kom däremot först under 70-talet och det är en ganska kort period i den långa traditionen vi har av nämndemannasystemet. Jag är en varm anhängare av nämndemän på tingsrättsnivå men jag är inte fullt lika entusiastisk över nämndemannamedverkan i hovrätt, svarar Wersäll.

Han berättar att hovrätterna från början hade till uppgift att göra en ny prövning och ta om målen, men att den rollen påtagligt har förändrats i och med reglerna om en modernare rättegång. Nu är hovrättens uppgift att kvalitets-

granska det avgörande som skett i tingsrätten och att det är i tingsrätten som tyngdpunkten av rättsskipning ska ligga.

Samhället blir allt mer komplext och det krävs mer sakkunskap för att vara domare. Därför är det inte lika självklart för Wersäll med nämndemannamedverkan i hovrätt där kravet på juridisk kunskap och erfarenhet är högre.

– Grundtanken med nämndemannasystemet är inte att nämndemännen ska vara experter på de juridiska frågor som prövas i domstol, utan att de ska tillföra domstolen allmänt sunt förnuft, vilket är svårt att förena i de mål som avser alltmer komplicerade förhållanden.

“ När man är utsedd som nämndeman ska man lägga det partipolitiska engagemanget bakom sig.

Rättens sammansättning

Jag undrar om det verkligen behövs så många nämndemän som vi har idag, och tänker framförallt på rättens sammansättning i tingsrätten. Det har diskuterats om det borde vara färre nämndemän i tingsrätten, men Wersäll är inte övertygad om det. Däremot tycker han att man mot bakgrund av en del måls ökade komplexitet skulle kunna ersätta nämndemän med fler juristdomare på tingsrättsnivå, särskilt i mål som ska pågå under en längre tid och har att göra med komplicerade ekonomiska förhållanden. Han menar att

Fredrik Wersäll och Emelie Andrén.

man kan behålla nämndemannasystemet som grundstomme, men skapa en ökad flexibilitet gällande rättens sammansättning i dessa fall. Det är viktigt att ha de sammansättningsregler som leder till största legitimitet och till så högkvalitativa avgöranden som möjligt.

– Det är mycket begärt att man som nämndeman ska kunna sätta sig in i extremt komplicerade finansiella förhållanden och vi vill inte ha ett system där vi handplockar nämndemän utifrån sakkunskap. Man skulle istället kunna ta in en domare från förvaltningsdomstolen som förstår skattefrågor i ett ekobrottmål eftersom vi får kritik för att vi inte fullt ut begriper komplicerade sakförhållanden, säger han.

Han skulle också kunna tänka sig att man i något ökad utsträckning kan ta mål på handlingarna. Redan i nuläget är det relativt vanligt att man tar brottmål på handlingarna även om det finns muntlig bevisning, och i de fallen behöver inte nämndemän vara med.

Politik och objektivitet

Det riktas mycket kritik mot att nämndemän utses på politisk väg men Wer-

säll ansluter sig inte till kritiken utan tycker att det är ett ganska praktiskt system. Han menar att det innebär en kvalitetskontroll och att man garanteras nämndemän med ett samhällsengagemang på det sättet. Han understryker dock att det ligger ett ansvar på de politiska församlingarna att göra rekryteringen så bred som möjligt.

I min egen roll som nämndeman och styrelseledamot i Svea hovrätts nämndemannaförening har jag också sett en baksida av att nämndemän är politiskt tillsatta. Till exempel finns det tyvärr fall då nämndemän lämnat politiskt material framme i rättssalarna. Det leder mig in på frågan om det inte finns en risk att nämndemän för in subjektiva värderingar under överläggningarna.

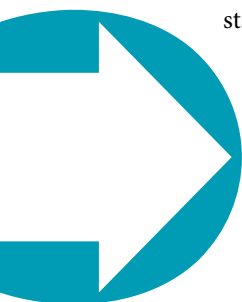
– Ja absolut, det är en stor fara. När man är utsedd som nämndeman ska man lägga det partipolitiska engagemanget bakom sig. Om man ser till domarkåren så finns det domare med vitt skilda värderingar privat, men när vi väl sätter oss vid domarbordet är våra personliga värderingar inte en grund för vårt beslutande i domstolen. Två

oberoende domare ska komma till samma resultat oavsett vilken uppfattning man har privat i olika frågor och precis samma sak gäller för nämndemän. En nämndeman får aldrig inom ramen för nämndemannauppdraget ge uttryck för någon politisk uppfattning. Det inträffar missöden och tyvärr tvingas man ingripa mot nämndemän som inte visar omdöme ibland, men det trots allt till undantagen, säger Wersäll.

Utbildning i sekretess och jäv

Det kanske inte har förekommit så många missöden som en direkt följd av partitillhörigheten, men desto fler på grund av sekretess som brutits och nämndemän som varit jäviga som en följd av det politiska engagemanget. Vem bär ansvaret – är det bristande utbildning från domstolens sida eller är det nämndemännen själva som har bristande omdöme?

– Domstolen har ett stort ansvar att utbilda nämndemännen i sekretess och jäv, och i de frågorna måste vi vara väldigt tydliga. Om man har en politisk bakgrund och ett starkt samhällsengagemang är det kanske inte så lätt att för-

stå att man inte får kommentera pågående mål i sociala medier. Men det går knappt att kommentera pågående mål på ett sådant sätt att man inte kommer i konflikt med jävsreglerna eftersom det är så lätt hänt att man lägger in en värdering.

Han anser vidare att det är vanligt att nämndemän till följd av sitt samhällsengagemang sitter i en barnvårdsnämnd, socialnämnd, polis-nämnd eller liknande och att man måste vara medveten om att det kan finnas en konflikt mellan nämndemannauppdraget och andra uppdrag man kan ha. Man får som nämndeman inte förknippas med ett visst speciellt intresse.

– Jag har varit extremt tydlig med det eftersom jag har en del smärtsamma upplevelser av jävsfrågor, som till exempel i Södertäljemålet där jag var med och skickade tillbaka det till tingsrätten, säger han.

“Vi är i förtroendebranschen”

När nämndemän trots utbildning begår tjänstefel kan även enskilda fall få om-

fattande konsekvenser, både sett till processekonomi och effektivitet.

Wersäll framhåller återigen att situationer när det blir problem är sällsynta. Men om en nämndeman pratat med åklagare eller målsägande i pausen leder det till en varning om att ett entledigandebeslut kan meddelas om det upprepas. Detta gäller även i andra fall då nämndemän upprepade gånger somnat eller visat bristande intresse genom att sitta och hålla på med mobiltelefonen under förhandlingen.

På samma sätt som om man begår övertramp genom att ta kontakt med parter så anser han att bemötandefrågor ska kunna leda till entledigande.

– Parterna iakttar rättsens ledamöter på ett mycket ingående sätt och de märker direkt om någon av domarna visar bristande intresse. Vi är i förtroendebranschen och allmänhetens förtroende är livsviktigt för domstolarnas ställning i samhället. Samtidigt som vi ska slå vakt om nämndemännens ska vi ställa krav på dem. Nämndemannen är en domare som inflytandemässigt är likställd med en jurisdome och då måste man ställa precis samma krav på nämndemannen som man ställer på juristdomaren när det gäller uppförande och bemötande.

Respekt för varje individ

Det handlar inte bara om så grundläggande saker

som att hålla sig vaken, utan också om att visa att man tar sitt uppdrag på allvar. Wersäll tycker att nämndemännens ska uppföra sig och klä sig på ett sådant sätt att det andas seriositet och förtroende för domstolen.

– Man kan inte komma i en t-shirt och sitta och döma, även om det är en varm sommardag. Den part som kommer hit måste få känna att rätten tar situationen på allvar och begrundar vad som sägs. Domare inklusive nämndemän måste utstråla artighet och respekt och då kan man inte sitta och se ut som man är på badstranden. Det blir inte seriöst.

Wersäll är i grunden förtjust i domarkappor eftersom rätten blir anonym om alla är likadant klädda. Samtidigt understryker han att det inte finns någon motsättning i att visa parterna respekt genom att ha en enhetlig klädsel och att ha en avspänd atmosfär i rättssalen för att dämpa oron. Som ung notarie hade han en chef på tingsrätten som fortfarande är hans föredöme idag när det kommer till bemötande i rättssalen.

– När han var ordförande hade han en förmåga att behandla parterna som om just deras mål var det viktigaste mål han någonsin suttit på, även om det var dagens femte rattfylleri. Det där är något som vi domare ska tänka på.

TEXT Emelie Andrén
FOTO Malin Westén

KORT OM NÄMNDEMANNAUPPDRAGET

Vad: Nämndemän är lekmän som tillsammans med jurisdome dömer i olika mål och ärenden.

Var: Nämndemän tjänstgör i tingsrätter, hovrätter, förvaltningsrätter och kammarrätter.

Hur: Nämndemän väljs i kommun- och landstingsfullmäktige efter nominering av

de politiska partierna.
När: Under hösten 2015 genomfördes val av nämndemän för perioden 2016-2019. Nästa val äger rum 2019.
Vem: För att ställa upp i nämndemannavalet måste man vara behörig och lämplig för uppdraget.

Samlar du din gamla kurslitteratur på hög?

Sälj den hos oss istället!

Juristernas Bokhandel bedriver andrahandsförsäljning av kurslitteratur. Lämna in dina böcker till oss så säljer vi dem åt dig till ett i förväg överenskommet pris. När din bok blivit såld hämtar du ut dina pengar – enkelt och smidigt!

HOS OSS FINNER DU BLAND ANNAT

- ✓ Lagböcker
- ✓ Kurslitteratur
- ✓ Ordböcker
- ✓ Kompendier
- ✓ Andrahandslitteratur
- ✓ Tentakompendier
- ✓ Pocketböcker
- ✓ Lagboksflikar
- ✓ Kontorsmaterial

JURISTERNAS BOKHANDEL

JURISTERNAS HUS, FRESCATIVÄGEN 18 • TELEFON 08-612 47 40
ÖPPETTIDER MÅNDAG–TORSDAG 10.30–17.00, FREDAG 10.30–15.00

Julklappstips till en juriststudent

JULEN NÄRMAR SIG med stormsteg. I årets sista nummer får du därför tips på julklappar till dina juriststudenter.

Take-Away kaffetermos

Satsa på en ganska stor mugg. Den ska ju innehålla mycket kaffe! Förslagsvis hänger muggen ihop med ett trevligt julkaffe eller annan favoritsmak till din vän.

Vattenflaska

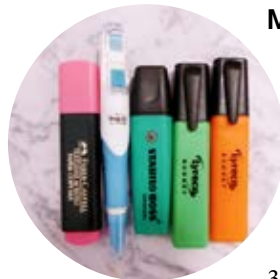
Hur uttorkad blir man inte i södra husen? Din vän kommer helt klart uppskatta en Klean Kanteen som både förser hen med vatten och är fri från farliga ämnen. Den med sportkork är dessutom praktisk även när hen inte motionerar. De billigaste modellerna kostar mellan 200–300 kr.

Ryggsäck

Skonar ryggen och rymmer allt som behövs för heldagar på universitet. Om du dessutom vill skona miljön finns det en ny miljövänlig variant av Kånken. Modellen re-Kånken är gjord av återvunna plastflaskor, finns i flera härliga färger och kostar 899 kr. Den klassiska modellen ligger på 799 kr.

Pennfodral

Välj en lite större modell, alla fläppar, överstrykningspennor och övrigt överlevnadsmaterial måste ju få plats.

Bokmärke

Pigga upp din studiekompis med ett fint bokmärke i julklapp. Kanske ett i mässing från Tom Dixon eller ett personligt som du stickat själv. Lyfter garanterat vilken läsning som helst.

Spa-dag

Ett presentkort så din kompis får välja själv vad hen vill ha för behandling eller massage. Spa-entré på Centralbadet kostar

150 kr med studentrabatt (gäller mån-tors innan kl. 15).

Krukväxt

Grönt är en lugnande färg och växter tillför syre till studieomgivningen. Ytterligare pluspoäng om du ger bort en Aloe Vera som lugnar ner brännskador orsakade av julbak.

Min egna önskelista:

1. Jag vill ha tillbaka domarklubban som emoji för iPhone, nu måste jag använda hammaren istället, och det suger.
2. Ett fint block. När examensuppsatsen närmar sig vill jag gärna ha något vackert att anteckna i.
3. Framförallt så önskar jag mig en lång vit vinter för att kunna åka skidor och köra snökoter länge.

TEXT Julia Svensson

FOTO Thinkstock och Vida Tenhunen Salehi

Tack millenier!

NÄR jag började studera på Juristprogrammet här i Stockholm var jag redan några år äldre än de flesta av mina kurskamrater. Visst fanns det juriststudenter över 25 – och äldre – men vi tillhörde helt klart minoriteten. Nåväl, snart fann jag att åldern spelade mindre roll, med ett öppet sinne kan man ju ha kompisar ur flera generationer. Det var intressant att upptäcka och få vänner som lever i ”en annan generation”.

“ Enligt ekonomiska siare bidrar de till andra beteenden angående vad pengar spenderas på.”

För skillnaden mellan generationer är faktiskt större än en kanske kan tro. Hur olika vi än må vara som individer finns det gemensamma drag hos människor ur samma generation. Har du någonsin hört uttrycken the Millennials eller Generation Y? Det är de som kom efter Generation X. Om du är född efter 1980 fram till millennieskiftet så tillhör du millenniegenerationen. Millenier har växt upp i en ”annan” (t ex digitaliserad) värld och har en annan syn på den.

Som millennie är ens prioriteringar och förväntningar därmed mycket olika tidigare generationers. Något som brukar skrivas om millenier är att de gifter sig senare och flyttar hemifrån senare. De känner sig inte tvingade att köpa saker, utan kan lika gärna hyra eller dela exempelvis bostad och bil. De satsar mer pengar på digital teknologi – dock inte

utan prisjämförelser och kundbetyg – men även hälsa. Enligt ekonomiska siare bidrar de till andra beteenden angående vad pengar spenderas på.

Det som har bidragit till skillnaden är bland annat den tekniska utvecklingen, globaliseringen och världsekonomin. Vad mer har bidragit till förändringen av denna generation? Förmodligen tidsanda, uppfostran (eller kanske brist på den pga. heltidsarbetande föräldrar) blandat med curling. Men det jag personligen

ser är att de verkar vara vana vid att lösa problem på ett ganska enkelt sätt och vill gärna att

det ska vara så. Kanske beror det på att de vant sig vid att det finns program, appar och mallar att använda sig av för det mesta? Kanske har det lett till att de aldrig verkar känna att de måste uppfinna hjulet, utan gärna kopierar eller utvecklar tjänster och produkter som redan finns? Och om de inte finns, så tvekar de faktiskt inte heller att producera dem om de ser behovet!

Det är detta som är det bästa med denna generation. Finns inte tjänsten? Nej, men då startar vi något eget. Exempel på detta är Womens Career Network, Asylrättstudenterna och nu senast – Justitiapriset. Här finns ingen Jante-lag som mentalt hindrar dessa ungdomar. Orädda, modiga och obundna av traditioner kastar de sig ut och bygger upp något själva. De är helt enkelt entreprenörer. Det vi ”äldre” skulle

tro var naivt, våghalsigt eller till och med fräckt, struntar de friskt i. Detta tycker jag är mycket positivt och inspirerande. Det får mig att glömma min generations kanske överdrivna respekt för erfarenhet, kunskap och etablissemang och tänka att kanske även jag kan starta något eget projekt snart? Friskt vågat, hälften vunnet. Tack, millenier!

TEXT Cristina Keskitalo

”För att trivas ska man uppskatta tankens frihet”

IUSBÄRAREN HAR INTERVJUAT PÅL WRANGE, ordförande i forskningsutskottet på Juridicum tillika professor i folkrätt, samt ställt frågor till Simon Andersson som nyligen disputerat på sin avhandling ”Skälig misstanke”, för att ge dig som är intresserad av forskaryrket lite inspiration på vägen.

SOM forskarstuderande, alltså doktorand, tillbringar man fyra år på forskarutbildningen. Enligt lag får enbart doktorander som kan finansieras antas, vilket kan ske genom att doktoranden anställs på universitetet. Om undervisning ingår i anställningen blir tiden på utbildningen fem år.

– Man måste vara rätt envis om man ska göra samma sak så länge. Man ska även vara kritiskt och analytiskt lagd, säger Pål Wrangle.

I utbildningen ingår 30 hp kurser som man helst ska göra i början på ut-

bildningen eftersom de är till nytta vid författandet av avhandlingen, som är huvudfokus under utbildningen. En avhandling ska vara minst lika bra som en riktigt bra examensuppsats men på en högre nivå betonar Pål.

Antagning

Pål berättar att institutionen brukar finansiera 3–4 doktorander per år. Finansiering kan även ske utifrån genom t.ex. stipendium eller genom att bli anställd hos en annan arbetsgivare än SU. Gemensamt är att nettolönen ska motsvara vad en doktorand har, och de har cirka 25 000 kronor i månaden som bruttolön.

– I år har vi haft ovanligt många doktorander; 10 stycken. Vanligtvis har vi 6–7.

Vid antagningen bedöms alla likadant oavsett hur många doktorander som redan finns på ett ämnesområde. Dock utlyser man ibland om det behövs en doktorand på något speciellt område.

– Vi har ungefär 40 ansökningar per år, de bedöms i maj. Ingen hänsyn tas till ämnet som sådant, typ om det är skatterätt eller fastighetsrätt. Men valet och utformningen av forskningsfrågan är såklart viktigt.

Det Pål hoppas på är att forskarutbildningen leder till duktiga forskare som hittar nya spännande ämnen och vinklar.

– Det är också viktigt att de som färdiga forskare kan få forskning ur hän-

derna. Det jag menar är att man förut skrev en jättelång avhandling och sen inte orkade mer. Vi vill att forskarna ska kunna producera flera avhandlingar. Vi jobbar därför på att få ner längden på dem, högst 300 sidor.

Frihet och osäkerhet

Forskaryrket är en osäker bana. På den akademiska vägen måste man hitta en lucka på ett universitet där man kan få arbete. Samtidigt menar Pål att de som skriver hyggliga avhandlingar brukar hitta jobb. Angående lönen berättar han att medianlönen för en professor är lite över 50 000 kr, vilket han tycker är ganska dåligt med tanke på kvalifikationerna. Samtidigt framhåller han att det finns stora fördelar med yrket, som friheten att lägga upp sin arbetsdag själv och ägna sig åt vad man vill.

– Det är ingen som styr forskningen. Möjligen att det indirekt skulle kunna ske en styrning genom att finansiären

tittar på ämnet vid forskningsanslag. Men det finns ingen politisk styrning, utan generellt sätt får man välja själv. På frågan om hur han själv kom in på att forska säger han:

– Det mesta på juristlinjen var tråkigt tyckte jag, förutom allmän rättslära och uppsatsen. Uppsatsen blev för lång, jag tyckte det var roligt att skriva och bestämde mig för att fortsätta forska. Dock har jag också jobbat utanför universitet, jag var anställd på UD i 14 år och har suttit ting, men jag trivs bäst på SU. Det är bra men inte nödvändigt med praktisk erfarenhet.

Inget behov av att marknadsföra

Det har inte funnits något behov av att marknadsföra forskarutbildningen för studenterna på juristprogrammet.

– De som är ”galna” nog att söka sig hit kommer ändå. Om man söker hög lön är inte det här rätt väg, även om en del kollegor får in en del pengar på extraknäck. För att trivas ska man uppskatta tankens frihet och friheten i vardagen.

Det finns även en entreprenöriell aspekt till forskaryrket menar Pål. Det finns en möjlighet att skapa saker; kurser, forskningsprojekt, samsamarbeten med yrkeslivet. Stockholm Centre for Commercial Law fick egna lokaler för nio år sedan och det är ett tjugotal personer som jobbar där. Pål liknar det vid ett mindre företag. – Jag leder själv ett betydligt mindre center, Stockholm Center for International Law and Justice. Man kan vara entreprenör men slippa en del av huvudvärken som egenföretagare har med bokföring, ekonomiska risker, etc. Jag kommer från en företagarfamilj så jag kan uppskatta det.

TEXT Vida Tenhunen Salehi
FOTO Staffan Westerlund

INTERVJU: Simon Andersson

Varför började du forska?

– Jag jobbade på byrå, men saknade möjlighet att knäcka de svåra frågorna där. Jag läste egentligen på juristprogrammet för att jag ville bli advokat, men på uppsatsen insåg jag hur kul juridiken kan vara om man får tid att lösa problem och sätta sig in i svåra frågor.

Började du direkt efter juristlinjen?

– Jag jobbade parallellt de fyra första åren, halvtid som forskare och halvtid på byrå. Nu är jag här på heltid.

Hur upplevde du forskarutbildningen?

– Jättekul! Att forska är det roligaste jag vet. Brukar tänka på vad jag skulle göra om jag vore ekonomiskt oberoende och svaret är att jag då också skulle forska.

Passar forskning alla?

– Om man tyckte det var kul att skriva uppsats, kan man tycka att det är kul att forska. Men det är också ett ganska ensamt arbete. Man sitter själv och skriver, det måste man vara beredd på, även om man har roliga kollegor.

Berätta om din avhandling ”Skälig misstanke”!

– För polisens allra flesta tvångsmedel krävs skälig misstanke, men vad är det? Det har varit oklart, praktiker hänvisar till en magkänsla vilket innebär att utrymmet för godtycke är stort. Min tanke var att försöka klargöra vad skälig misstanke är och hur man ska tänka för att avgöra vad det är för att minska utrymmet för godtycke.

Vad ska du göra nu? Fortsätter du att forska?

– Ja det hoppas jag. Just nu jobbar jag som lärare men hoppas på att bli anställd som lektor så att jag kan forska och undervisa.

Vad skulle du säga till den som vill bli doktorand?

– Tänk på ett ämne och kontakta någon som skulle kunna vara handledare. Lägg ner tid på att skriva ett bra examensarbete. Om det låter intressant ska man verkligen söka, det är fantastiskt roligt!

TEXT Vida Tenhunen Salehi
FOTO Staffan Westerlund

FAKTA SIMON ANDERSSON

Utbildning: Juristprogrammet på Stockholms universitet.

Karriär: Arbetat på byrå, som utredningssekreterare på en statlig offentlig utredning på Jusititedepartementet och på SU.

Favoritpokémon: Har aldrig spelat pokémon. Jag kanske borde börja?

Simon Andersson är kursföreståndare på specialkurserna i förundersökning och migrationsrätt och undervisar på specialkursen i straffprocess och den obligatoriska kursen processrätt.

10 tips inför examensarbetet

För dig som närmar dig slutskedet på utbildningen eller bara vill förbereda dig i god tid har iusbäraren sammanställt tio tips inför ditt examensarbete.

1. Börja fundera på ämne att skriva om senast terminen innan. Kanske har du sedan länge haft en idé, eller så känner du dig lite lost. Sätt dig i så fall ner, lista de roligaste kurserna på programmet och fundera kring vad som engagerat dig extra mycket. Skippa taktiktänket, skriv inte något bara för att det ska se bra ut utan att ha ett intresse för det. Du ska ägna en hel termin åt ditt ämne; ha kul!

2. Sammanhänger med tips nummer ett. Det kan vara värt att överväga att skriva om det du vill arbeta med i framtiden. Förutsatt att du vill jobba med det du brinner för alltså.

3. Kolla upp om de ämnesområden du är intresserad av ställer krav på att du läst särskilda specialkurser innan du bestämmer dig för vad du vill skriva om. Om du ännu inte läst dina specialkurser kan detta vara bra att ha i åtanke när du ansöker.

4. Kanske självklart för de flesta, men klicka in på länken "Examensarbete" under termin 9 på fliken

Juristprogrammet på kurshemsidan och läs på. Personligen missade jag helt att det stod listat som en "vanlig kurs".

5. Se till att förkunskapskravet är uppfyllt, dvs. att du är godkänd på de obligatoriska kurserna på juristprogrammet, alternativt att du sökt dispens i tid. Det blir ett så tråkigt hack i planeringen om man missar det.

6. Om du vill göra praktik, kolla upp vad som gäller i tid. Den tidigare kursen "Examensarbete med praktik" har utgått men du kan ändå kombinera skrivandet med praktiska inslag. Praktiken får inte vara längre än tio veckor och måste godkännas av handledaren.

7. Om du känner att du har ett ämne men svårt att formulera en frågeställning kan du ringa en myndighet eller annan arbetsgivare på området. Fråga om det finns en specifik fråga med ett utredningsbehov.

8. Skriv till personer du skulle vilja ha som handledare. Be att få diskutera eller, om du redan har ett tydligt ämne, presentera det. Jag har hittills inte blivit biten av någon på institutionen.

9. När du har ett ämne och en person som vill handleda dig är det dags att skriva på anmälningsblanketten tillsammans med hen, förutsatt att du nu är helt redo för att skriva. Blanketten lämnas sedan till kursadministratören och du registreras för att skriva examensarbete.

10. Klappa dig på axeln för att du orkat ända till termin 9!

Läs mer på jurinst.su.se

TEXT Vida Tenhunen Salehi
FOTO Thinkstock

CHANUKKA, RAMADAN, KINESISKA NYÅRET ELLER

JULAFTON

Hos oss är det alltid någon kollega som firar en högtid

Så är det att arbeta på en internationell advokatbyrå med kontor i 27 länder. Som medarbetare på White & Case får du möjlighet att bygga ett internationellt nätverk som du kommer att ha nytta av genom hela din karriär

Vill du få information om våra studentevents och lediga tjänster. Gå med i vår Facebookgrupp: www.facebook.com/whitecasesverige

FRÅGA arbets- rättaren REBECCA

REBECCA HENRIQUES arbetar som arbetsrättsjurist och förhandlare hos Transportföretagen som är en samarbetsorganisation för arbetsgivar- och branschförbund inom transportnäringen. Rebecca har juridikexamen och en fil. kand. i personal- och arbetslivsfrågor. Hon ansvarar även för den årliga sammanställningen av Karnovs författningssamling i arbetsrätt.

Politik som religion

Fråga: Hej, på mitt jobb så arbetar en person som är väldigt engagerad politiskt. Personen brukar ha t-shirts med politiska budskap på. Nu har arbetsgivaren hintat om att personen helst inte ska ha politiska budskap på kläderna på arbetstid. Vi har diskuterat detta och frågan är om det skulle kunna vara diskriminering att arbetsgivaren inte

vill att politiska värderingar ska bäras av anställda på arbetstid. Vad ingår egentligen i begreppet "religion" eller annan trosuppfattning? I diskrimineringslagen? Kan politiska värderingar klassas som annan trosuppfattning?

Svar: Tack för dina frågor! Skydd mot diskriminering är en grundläggande mänsklig rättighet och återfinns i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna från år 1948. I såväl regeringsformen som i diskrimineringslagen återfinns regler som förbjuder diskriminering av de sju diskrimineringsgrunderna: kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder.

Lagstiftaren har med begreppet "religion" avsett religiösa åskådningar som exempelvis islam, hinduism, judendom och kristendom.

Begreppet "annan trosuppfattning" särskiljer sig från begreppet "religion" och innefattar istället sådana övertygelser som har sin grund i eller samband med en religiös åskådning. Exempelvis omfattas buddism, ateism och agnosticism av diskrimineringslagens skydd.

Diskrimineringslagens skydd omfattar däremot inte etiska eller filosofiska värderingar och politiska åskådningar som inte har samband med religion. Så för att svara på din fråga så är inte politiska värderingar/budskap skyddade av diskrimineringslagen.

Test vid nyanställning

Fråga: Hej! Jag har varit på en anställningsintervju och för att få jobbet så krävs det att man som arbetssökanden ska genomgå en hälsoundersökning där jag exempelvis ska få lämna ett alkohol- och drogtest. Är det här ett normalt förfarande?

Svar: Hej, i vissa branscher är det väldigt vanligt med hälsotester och i andra är det

inte vanligt förekommande. Så vad som är ett "normalt förfarande" vid ett anställningsförfarande beror sannolikt på i vilken bransch man arbetar inom. I princip har en arbetsgivare fri anställningsrätt och därför kan den arbetsgivare som vill kräva att den arbetssökande genomgår vissa hälsoundersökningar som ett villkor för anställningen. Syftet med alkohol- och drogtest brukar vara att på ett konkret

sätt visa att man som företag tar avstånd från alla former av missbruk. I vissa föreskrifter från arbetsmiljöverket finns det också krav på att anställda ska ha klarat vissa hälsoundersökningar för att få arbeta med vissa ämnen. Att arbetsgivaren vill alkohol- och drogtesta arbetssökanden brukar också minska sannolikheten för att missbrukande arbetssökanden överhuvudtaget söker anställning vid företaget.

Rätt att stanna kvar?

Fråga: Hej, företaget som jag jobbar för har blivit uppköpt av ett annat företag, vilket tydligen innebär att en övergång av verksamhet kommer att äga rum vid årsskiftet. Jag har nu fått frågan om jag vill följa med till det nya företaget eller om jag vill stanna kvar hos min befintliga arbetsgivare, hur ska jag tänka? Är det klokast att vara kvar eller ska jag byta arbetsgivare?

Svar: Hej, övergång av verksamhet innebär att ett företag eller en del av ett företag övergår från en arbetsgivare (överlåtaren) till ett annat företag (förvärvaren), vilket resulterar i att de arbetstagare som följer med till förvärvaren får en ny arbetsgivare. Du har nu fått frågan om du vill vara kvar hos överlåtaren (din nuvarande arbetsgivare) eller om du istället vill att din anställning ska övergå till förvärvarens verksamhet vid årsskiftet.

I 6 b § 4 st. lagen om anställningsskydd (LAS) framgår det att anställningsavtalet och anställningsförhållandet inte ska

övergå till en ny arbetsgivare om arbetsgivaren motsätter sig detta. Denna rätt är ensidig för arbetstagaren så ingen annan kan besluta om detta över ditt huvud. Så om du väljer att kvarstå i din anställning hos din nuvarande arbetsgivare så har du laglig rätt till detta.

Dock vill jag göra dig uppmärksam på att det givetvis finns en överhängande risk för att det kommer att bli en övertalighet hos din nuvarande arbetsgivare då de valt att överlåta företaget eller delar av företaget till ett annat företag som ska ta över verksamheten. Finns det inget arbete hos din nuvarande arbetsgivare efter överlåtelsen så riskerar du att bli uppsagd på grund av arbetsbrist. Har du valt att tacka nej till att anställningen ska övergå till förvärvaren så har du inte heller någon företrädesrätt i förvärvarens verksamhet, vilket kan vara bra att känna till.

Om din nuvarande arbetsgivare ska ha kvar en del av sin verksamhet så kan det vara bra att du hör dig för om det kommer att finnas arbete för dig efter

verksamhetsövergången eller om de som är kvar kommer att sägas upp på grund av arbetsbrist. Om det finns en överhängande risk för att du står utan arbete hos din nuvarande arbetsgivare så är min rekommendation att du tackar ja till att anställningen övergår till förvärvaren. Då omfattas du av LAS skyddsregler i samband med verksamhetsövergång, exempelvis får du ta med dig anställningstid m.m.

Hoppas du fått lite vägledning inför ditt beslut!

FOTO Niklas Bolin Djanaieff

VINGE

FLYGFÄRDIG?

Under våra vingar hittar du många av Sveriges mest fullfjädrade experter inom affärsjuridik. Kanske ser du din framtid här när du ska landa på ditt första jobb?

På Vinge får du utrymme att växa. Både som människa och i din yrkesroll. Hos oss gäller verkligen att *the sky is the limit*.

Varje klient och uppdrag är mer eller mindre unikt. Därför behöver vi mångsidiga jurister. Hos oss är det du som är skillnaden. Vi trivs bäst när vi får kavla upp ärmarna och jobba handgripligt. Vår drivkraft är att lösa upp affärsmässiga knutar, inte att producera tjocka pm.

För oss handlar det om att hitta rakaste vägen. Fågelvägen.